

Drugo jutro je zvonilo z vsemi tremi, kakor bi bil Bog vé kdo umrl. A umrla je le beračica. In ko so jo zanesli čez oseminštirdeset ur na blagoslovljeno zemljo pri cerkvi, kak pogreb je to bil! Samó pogrebcev je bilo malo, premalo za tak pogreb. Debelo so gledali ljudje, ko se je precej po pogrebu potrosilo toliko novcev mej uboge. Tako delajo bogatini.

In ko se je raznesel čez osem dnij glas o njenej oporoki, takrat še le so odpirali ljudje svoja usta! Takega pa še nè, kar stoji naša vas!

Tisoč cerkvi, tisoč ubogim in tisoč za maše! Lep denar to! In Roganovim, ki so jo tako lepo opravili in spravili, tem niti beliča?

Pač! Roganov Jakec je študoval mnogo let na rovaš bogate beračice in Turkovi so sezidali popolnoma novo hišo in še imajo denar!

Poglejte, pogledite, kaj je dobro, sočutno srce! Kdo bi si bil mislil? In vender je in ostane resnično, da je dobro usmiljeno srce vedno srečno, če ne takó, pa takó!

Še več hočete, da bi vam povedal? Čez in čez dovolj je, ako si le to zadnje zapomnite!

B—c.

Pisma mlademu prijatelju.

XIX.

Dragi!

Erjan Erjavce je zagledal luč svetá 1834. l. v Ljubljani, šolal se je doma in na Dunaji in postal 1860. l. profesor na realki v Zagrebu in 1871. l. v Gorici, kder je umrl 1887. l.

Kot trudoljuben sotrudnik „Glasnikov“ je pisal va-nj šaljive spise in zabavljive potopise in v svojih nežnih povestih se je pokazal spretnega pripovedalca. Za priprosto ljudstvo je pisal v knjigah „družbe sv. Mohorja“ in v „Besednik“. Tudi „Zvon“ Dunajski in Ljubljanski je prinesel iz njegovega peresa par dovršenih spisov in po Janežičevih „Cvetnikih“ je raztreseno njegovo blago; „Cvetje“ pa je prineslo kitico po Erjavci prevedenih Andersenovih pravljic (1863). Nedosežno krasno so pisane njegove prirodoznanske slike (Mravlja, Žaba, Krt, Rak, Rastlinske svatbe). Takó krepak in bogat jezik, takó izbran in lahen zlog, takó tenak krasosloven ukus se dóbi le redko in posamič pri naših pisateljih. Njemu pristoji po vsej pravici jedno izmej prvih mest pri slovenskih leposlovcih. — Erjavce je bil tudi strokovnjak v prirodoznanstvu in kot tak si je pridobil časten naslov naravoslovnega pisatelja. Oral je z drugimi vred ledino na tem našem polji in boriti se mu je bilo treba z vsemi temeljnimi pojmi in besedami. A vže za njega se je popela slovenska naravoslovna terminologija (nazvoslovje) kakor ne nobena druga takó. Saj imamo vže od njega dovoljno del te stroke: prevel in predelal je na slovenski jezik prirodopis živalstva (1864, 1872, 1881 po Pokornem, 1875 za „Matico“ po Schödljerji) in za družbo sv. Mohorja je popisal v petih zvezkih (1868—72) „domače in tuje živali“ in „naše škodljive živali“ v treh zvezkih (1880—82) v popularnem (priprostem), zanimivem zlogu, kakor le on zna. Nadalje je spisal prirodopis rudninstva (1867 po Fellöckerji, 1883 izvórno), rastlinstva (1875 za „Matico“) in somatologijo (1881 po Woldřichu). — Erjavce je zbiral tudi

narodno, blago in poslušal pazno govorico narodovo: zato je jezik njegov takó lep, zato je bil tudi temeljit poznavatelj slovenščine in njegova „Potna torba“ v letopisih „Matiice slovenske“ (1875, 1879, 1880, 1882—83) hrani mnogo kritično urejenega narodnega blaga: rastlinskih in živalskih imen in po narodu nabranih besed in rekov.

Erjavec je bil ud in ustanovitelj vsem večjim narodnim društvom, uzoren v obiteljskem in družabnem krogu, vsestransko izobražen in dejansk Slovan, a književna zgodovina slovenska ga uvršča mej prve leposlovce in prirodoslovce.

Simon Jenko se je porodil 1835. l. na Podrečem na Sorškem polji. Šolal se je v Kranji, Novem mestu in Ljubljani. Na Dunaji je dovršil po prebitih britkostih pravoslovje in je služil za koncipijenta v Kameniku in Kranji, kder je umrl 1869. l.

V „Glasniku“ je priobčeval svoje pesni in povesti in „Pesmi“ njegove so prišle na svetlo 1864 (65) v Gradci. — Bil je možat in odločen Slovan, ki je imel vže takrat tako mišljenje o slovanskej ideji, kakeršna nekaterim še sedaj nebeče v glavo. In to slovansko prepričanje kakor tudi žalostne strani njegovega življenja prepevajo njegove poezije. Visoke ideje odeva sê skromno in prikupljivo obliko. Glovekoljubni nazori se zrealijo v nežnih verzih in modrovanje pesnikovo ima svoj izvor v modrovanji narodovem. Snov je vzeta vseskozi iz domačega življenja in kar mu ne more izraziti priroda, to mu posebi umetálnost. Narodna in umetálna poezija si podajati roci, rodoljubje in narava se tešita mej seboj. Vse je povedano kratko, a krepko, priprosto in nežno, iz naroda za narod. Jenka štejemo mej prve slovenske pesnike.

Matija Valjavec (Kračmanov) se je porodil 1834. l. na Beli v Pred-dvorskej župi na Gorenjskem in je sedaj gimnazijski profesor in ud „jugoslovanske akademije“ v Zagrebu.

Pesnikoval je vže zgodaj po „Novicah“, „Sloveniji“, „Glasniku“ in drugod, stvarč pesni v pravem narodnem duhu zložene in naravnost iz naroda vzete ali pa narodne predelane, in posebno so se mu posrečile daljše epske pesni iz živalskega življenja (Vojska z volkom in psom, Volk Rimljan . . .). Izdal je tudi posebej svoje „Pesmi“. Prevel je za Janežičevo „Cvetje“ Sofoklejev „Ajant“ in po narodnej pesni je zapel daljšo epsko pesen „Zora in Solnea“. Pisal je tudi o jezikoslovnih stvareh „Zora“, letopis „Matiice Slov“. 1874, 1877) in jako zaslužne so njegove študije o slovenskem náglasu (Rad jugosl. akad.). Največ zaslug pa si je nabral pri nabiranji narodnega blaga (pesnij in pripovedk). Vže po „Glasnikih“, „Novicah“, „Sloveniji“, „Zori“, „Kresu“ in drugod je raztreseno mnogo od njega nabranega narodnega blaga in posebno mnogo let se je pečal z nabiranjem pripovedk okrog Varaždina in v Medjimurji (v kaj-kavskem narečji) in 1888. l. je izdal „Narodne pripovjedke“, ki jih je skupil v in okolo Varaždina, a v letnikih „Kresovih“ je priobčil dolgo vrsto (83) pripovedk v dotičnem narečji, takó, da bi ga lahko imenovali v tem obziru slovenskega Vuka.

Zdravstvuj!

P. B.

